Lietas Nr. A420127116
Lietas arhīva Nr. A42-01271-16

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Valmierā, 2016.gada 31.martā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis G.Ploriņš,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc sabiedrības ar ierobežotu atbildību /Nosaukums A/ pieteikuma par Valsts policijas faktiskās rīcības, 2015.gada 21.augustā laika posmā no plkst.9.05 līdz 11.20 aizturot pieteicējai piederošu transportlīdzekli, atzīšanu par prettiesisku.

Aprakstošā daļa

[1] 2015.gada 21.augustā plkst.9.05 Staicelē, pie iebraukšanas pilsētas teritorijā no Ainažu puses, Valsts policijas ekipāža apturēja pieteicējai piederošo transportlīdzekli /TL marka/ ar valsts reģistrācijas numuru /TL numurs/ (turpmāk – transportlīdzeklis). Pieteicējas transportlīdzeklis apturēts produkcijas piegādes brīdī klientiem. Pēc Valsts policijas amatpersonu pieprasījuma pieteicējas piederošā transportlīdzekļa vadītājam lūgts uzrādīt visus pieprasītos dokumentus un kravas saturu. Pēc dokumentu pārbaudes viena no Valsts policijas amatpersonām transportlīdzekļa vadītājam paziņoja, ka transportlīdzeklis tiek aizturēts un produkciju aizliegts ievest Staicelē saskaņā ar normatīvajiem aktiem Āfrikas cūku mēra dēļ.

Valsts policijas amatpersonas telefoniski sazinājās ar Pārtikas un veterināro dienestu (turpmāk – dienests), izsaucot tā inspektoru uz transportlīdzekļa apturēšanas vietu. Plkst.11.20 pēc dienesta valsts pārtikas inspektores ierašanās Valsts policijas amatpersonas nekavējoties aizbrauca, nesastādot protokolu un nesniedzot paskaidrojumus par savu rīcību.

Nepiekrītot šādai Valsts policijas amatpersonu rīcībai, pieteicēja to apstrīdēja pārvaldē, lūdzot sniegt skaidrojumu par iepriekš minētās policijas amatpersonu rīcības tiesisko pamatojumu. Ar pārvaldes 2015.gada 4.septembra atbildi Nr.20/17-35437 pieteicējai sniegta informācija, ka dienests konstatējis māju cūku saslimšanu ar Āfrikas cūku mēri Alojas novada Staiceles pagasta /Nosaukumi/ Ņemot vērā minēto, dienests vērsies Valsts policijā ar lūgumu nodrošināt policijas ekipāžu patrulēšanu laikā uz iebraucamiem un izbraucamiem ceļiem karantīnas teritorijā, kā arī sniegtu atbalstu citu Āfrikas cūku mēra apkarošanas pasākumu nodrošināšanā.

Nepiekrītot šādai pārvaldes priekšnieka atbildei, pieteicēja atkārtoti vērsās pārvaldē, lai noskaidrotu šādas rīcības pamatotību. Ar pārvaldes 2015.gada 23.septembra atbildi Nr.20/17-37707 pieteicēja informēta par tai interesējošiem jautājumiem. Nepiekrītot arī šādai pārvaldes atbildei, pieteicēja vērsās pie Valsts policijas priekšnieka, kuram adresētais iesniegums pārsūtīts izskatīšanai pārvaldē. Savā sūdzībā pieteicēja lūgusi atcelt pārvaldes priekšnieka atbildes, ar kurām atteikts pieteicējas lūgums izvērtēt iesniegumos sniegto informāciju un ierosināt lietu, un uzlikt par pienākumu pārvaldes priekšniekam atkārtoti izskatīt pieteicējas iesniegumus. Ar pārvaldes priekšnieka 2015.gada 22.oktobra atbildi Nr.20/17-42371 pieteicēja atkārtoti informēta par tai interesējošiem jautājumiem.

[2] Nepiekrītot Valsts policijas amatpersonu faktiskajai rīcībai, nepamatoti 2015.gada 21.augustā apturot pieteicējai piederošo transportlīdzekli un aizliedzot turpināt kustību līdz dienesta ierašanās brīdim, līdz ar to liedzot savlaicīgi piegādāt kravas saturu savam klientam, pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar lūgumu šādu rīcību atzīt par prettiesisku.

Pieteicēja norāda, ka preču piegādi pēc automašīnas aizturēšanas varēja veikt tikai plkst.12.00, kā rezultātā piegāde nokavēta par 2,5 stundām, tādējādi negatīvi iespaidojot gan pieteicēju kā uzticamu sadarbības tēlu klientu priekšā, gan radot pierādāmu finansiālu zaudējumu un morālo kaitējumu.

Valsts policijas amatpersona ierobežojusi personas tiesības, nezinot savas rīcības tiesisko pamatojumu. Valsts policijas atbildēs nav sniegts precīzs paskaidrojums par to, kas ir dienesta zīmogs, kas to izsniedz un precīzi kurš spēkā esošs normatīvais akts nosaka šāda zīmoga nospieduma nepieciešamību uz pavadzīmēm.

No pieteicējas iesniegumiem un Valsts policijas sniegtajām atbildēm nepārprotami izriet, ka Valsts policija amatpersonas pēc pieprasījuma nav snieguša saprotamu skaidrojumu un tiesisko pamatojumu savām darbībām, ierobežojot pieteicējas tiesības un brīvības.

[3] Valsts policijas Vidzemes reģiona pārvalde (turpmāk – pārvalde) rakstveida paskaidrojumā tiesai pieteikumu uzskata par nepamatotu un noraidāmu sekojošu apsvērumu dēļ (*lietas 43. – 45. lapa*).

Dienesta Valsts galvenā pārtikas un veterinārā inspektora 2015.gada augusta mēneša vēstulēs Valsts policijas priekšniekam sakarā ar atkārtotiem mājdzīvnieku saslimšanas gadījumiem lūgts nodrošināt policijas ekipāžu patrulēšanu karantīnas laikā uz iebraucamiem un izbraucamiem ceļiem karantīnas teritorijā, kā arī sniegt atbalstu citu Āfrikas cūku mēra apkarošanas pasākumu nodrošināšanā, Valsts policijas darbības kompetences ietvaros. Tai skaitā apturēt un pārbaudīt transporta līdzekļus Ceļu satiksmes likuma un Ministru kabineta noteikumu Nr.279 „Ceļu satiksmes noteikumi" izpratnē, turpretī dienesta amatpersonām šādu tiesību nav. Tādējādi Valsts policijas amatpersonām pastāvēja tiesisks pamats apturēt un pārbaudīt transporta līdzekļus, bet, pārbaudes laikā konstatējot iespējamas neatbilstības normatīvo aktu prasībām par cūkgaļas produkcijas izcelsmi un kvalitāti, Valsts policijas pienākums bija informēt par to dienesta amatpersonas.

Pārvalde vērš uzmanību, ka pieteicējas piederošā kravas transporta vadītāja rīcībā neatradās dokumentāri pierādījumi, ka cūkgaļas produkcijas pārvešana saskaņota ar dienestu, bet tas bija pamatnosacījums policijas darbinieku rīcībai nepieļaut turpmāku apturētā transportlīdzekļa kustību, līdz dienesta speciālistu attiecīgas atļaujas saņemšanai.

[4] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmo un ceturto daļu administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja vien par lietas izskatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē tiesu nav lūdzis pieteicējs, trešā persona vai šā likuma 29.pantā minētais tiesību subjekts.

Izskatāmajā lietā pieteicēja nav lūgusi lietas izskatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē, līdz ar to lieta izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[5] Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus kopsakarā ar procesa dalībnieku lietā iesniegtajiem rakstveida paskaidrojumiem, secina, ka pieteikums *ir noraidāms*.

[6] Veterinārmedicīnas likuma 2. un 3.pants, kā arī 8.panta 4.punkts noteic, ka šā likuma mērķis cita starp ir regulēt dzīvnieku infekcijas slimību apkarošanu. Savukārt šā likuma prasību ievērošanu uzrauga un kontrolē dienests, kura valsts vecākie inspektori un valsts inspektori nepieciešamības gadījumā, lai nodrošinātu savu uzdevumu izpildi, ir tiesīgi pieaicināt policiju un citu tiesībaizsardzības institūciju darbiniekus. Veterinārmedicīnas likuma 26.panta pirmā daļa un 28.pants noteic, ka epizootijas uzliesmojumu likvidēšana un draudu novēršana notiek saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem, kuros paredzēti epizootijas uzliesmojumu apkarošanas pasākumi, šo pasākumu plānošana, personu un institūciju kompetence, personu pārvietošanās un dzīvnieku pārvadāšanas ierobežojumi, rīkojumu izziņošanas un izpildes reglaments, rīcība ar dzīvnieku izcelsmes produktiem un dzīvnieku līķiem, savvaļas dzīvnieku medību noteikumi, materiāltehniskais nodrošinājums, transportlīdzekļu dezinfekcijas un tīrīšanas kārtība, kā arī karantīnas noteikšanas un atcelšanas kārtība. Karantīna ietver: 1) epizootijas skarto punktu (vietu, kur atrodas dzīvnieku infekcijas slimības skartais dzīvnieks vai ganāmpulks); 2) aizsardzības zonu (ne mazāku kā triju kilometru rādiusā ap epizootijas skarto punktu); 3) uzraudzības zonu (ne mazāku kā 10 kilometru rādiusā ap epizootijas skarto punktu).

Savukārt Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumu Nr.83 „Āfrikas cūku mēra likvidēšanas un draudu novēršanas kārtība" (turpmāk – noteikumi Nr.83) 71.[8] punkts noteic, ka pēc cūku mēra uzliesmojuma Latvijā tiek noteikta karantīnas teritorija ar trijām riska zonām (3.pielikums): 1) III riska zona tiek noteikta pēc cūku mēra gadījumu konstatēšanas mājas cūku novietnēs un savvaļas cūku populācijā; 2) II riska zona tiek noteikta pēc cūku mēra gadījumu konstatēšanas tikai savvaļas cūku populācijā; 3) I riska zona tiek noteikta kā aizsardzības zona ap III vai II riska zonu.

Tātad dzīvnieku infekcijas slimību apkarošanu Latvijas Republikā nodrošina dienests, kura pienākums, konstatējot epizootijas faktu, ir noteikt karantīnas teritoriju (epizootijas skarto punktu, aizsardzības zonu un uzraudzības zonu) un nepieciešamos pasākumus epizootijas apkarošanai. Nepieciešamības gadījumā, lai nodrošinātu savu uzdevumu izpildi, dienestam ir tiesības pieaicināt policijas un citu tiesībaizsardzības institūciju darbiniekus.

[7] Lietā nav strīda par to, ka sakarā ar Āfrikas cūku mēra konstatēšanu Alojas novada Staiceles pagasta/Nosaukumi/, kā arī Salacgrīvas novada Ainažu pagasta „/Nosaukums/" valsts galvenais pārtikas un veterinārais inspektors 2015.gada 8., 11. un 15.augustā izdevis rīkojumus Nr.126, 129 un 139, ar kuriem cita starp noteicis Āfrikas cūku mēra karantīnas teritoriju (epizootijas skarto punktu, aizsardzības zonu un uzraudzības zonu) *(lietas 32. – 34., 36. – 38. un 59. – 62.lapa)*. Lietā nav strīda par to, ka pieteicējai piederošo transportlīdzekli 2015.gada 21.augustā plkst.9.05 Valsts policijas amatpersona apturējusi Āfrikas cūku mēra karantīnas aizsardzības zonā *(lietas 34., 38., 51. un 62.lapa)*. Lietā nav strīda arī par to, ka 2015.gada 21.augustā plkst.11.20 pie pieteicējas apturētā transportlīdzekļa ieradās dienesta valsts pārtikas inspektore, kura veica tajā vestās cūkgaļas izcelsmes pārbaudi un izsniedza dienesta atļauju Nr.ACM-80-15-00001 par 90,8 kg cūkgaļas nogādāšanu uz SIA „Firma „Madara 89"" veikalu /adrese A/ *(lietas 53. – 55.lapa)*.

Lietā strīds ir par to, vai šādos apstākļos Valsts policijas amatpersonu rīcība, 2015.gada 21.augustā plkst.9.05 apturot pieteicējas transportlīdzekli un līdz plkst.11.20 neļaujot tam turpināt kustību, ir bijusi tiesiska.

[8] Noteikumu Nr.83 71.[9] 3.punkts noteic aizliegumu pārvietot svaigu cūkgaļu, cūkgaļas izstrādājumus, cūkgaļas produktus vai cūkgaļu saturošus produktus no III riska zonas (3.pielikums), izņemot gadījumu, ja šos produktus pārvieto atbilstoši šo noteikumu 71.[21] punktā minētajām prasībām. Savukārt šo noteikumu 71.[21] punkts noteic, ka cūkgaļu, cūkgaļas produktus, cūkgaļas izstrādājumus, kā arī produktus, kas satur cūkgaļu, no III riska zonas (3. pielikums) atļauts pārvietot, ja minētie produkti ir iegūti, pārstrādāti un uzglabāti uzņēmumos, kas ir atzīti saskaņā ar šo noteikumu 71.[35] punktā minētajām prasībām, un ir ievērota viena no šādām prasībām: 1) cūkgaļa, cūkgaļas produkti, cūkgaļas izstrādājumi, kā arī produkti, kas satur cūkgaļu, ir iegūti no cūkām, kuru izcelsmes novietne neatrodas II, III un IV riska zonā (3. un 4. pielikums); 2) cūkgaļa, cūkgaļas produkti, cūkgaļas izstrādājumi, kā arī produkti, kas satur cūkgaļu, ir iegūti no cūkām, kas atbilst šo noteikumu 71.[10] punktā minētajām prasībām; 3) cūkgaļa, cūkgaļas produkti, cūkgaļas izstrādājumi, kā arī produkti, kas satur cūkgaļu, ir ražoti un pārstrādāti atbilstoši normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā izsniedz dzīvnieku un dzīvnieku izcelsmes produktu veterināros (veselības) sertifikātus, kā arī vispārīgajām veterinārajām prasībām, kas noteiktas dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu apritei.

No minētajām tiesību normām ir konstatējams vispārējs aizliegums pārvietot svaigu cūkgaļu, cūkgaļas izstrādājumus, cūkgaļas produktus vai cūkgaļu saturošus produktus no III riska zonas. Vienlaicīgi šim aizliegumam ir noteikts izņēmums – ja šos produktus pārvieto atbilstoši Noteikumu Nr.83 71.[21] punktā noteiktajām prasībām. Tādējādi dienesta pienākums ir nodrošināt gan vispārējā aizlieguma ievērošanu, gan arī izņēmuma identificēšanu. Tomēr, lai to izdarītu, ir nepieciešams šo cūkgaļas pārvietošanu apturēt, tātad apturēt transportlīdzekļus, ar kuriem tā tiek pārvadāta. Savukārt transportlīdzekļu apturēšana neietilpst dienesta kompetencē, tādēļ tas ir tiesīgs atbilstoši Veterinārmedicīnas likuma 8.panta 4.punktā noteiktajam dzīvnieku infekcijas slimību apkarošanā iesaistīt Valsts policijas darbiniekus, kuri savukārt ir tiesīgi saskaņā ar likuma „Par policiju" 12.panta 20. un 20.[2] punktu transportlīdzekļus apturēt un veikt to kravas kontroli.

[9] No lietas materiāliem ir konstatējams, ka 2015.gada 10., 11. un 17.augustā dienesta ģenerāldirektors informējis Valsts policijas priekšnieku par 8., 10. un 15.augustā apstiprinātajiem cūku saslimšanas gadījumiem ar Āfrikas cūku mēri Alojas novada Staiceles pagastā un Salacgrīvas novada Ainažu pagastā, pievienojot vēstulēm valsts galvenā pārtikas un veterinārā inspektora 2015.gada 8., 11. un 15.augustā izdotos rīkojumus Nr.126, 129 un Nr.139, lūdzot nodrošināt policijas ekipāžu patrulēšanu karantīnas laikā uz iebraucamajiem un izbraucamajiem ceļiem karantīnas teritorijā, kā arī sniedzot atbalstu citu Āfrikas cūku mēra apkarošanas pasākumu nodrošināšanā, savas kompetences ietvaros *(lietas 32., 36. un 58.lapa)*.

Ņemot vērā šos dienesta lūgumus un likuma „Par policiju" 11.panta 2.punktā noteikto policijas darbinieku pienākumu palīdzēt veterinārajām uzraudzības iestādēm karantīnas pasākumu veikšanā epizootiju gadījumos, Valsts policijas darbinieki iesaistīti konkrēto karantīnas teritoriju patrulēšanā un transportlīdzekļu kravu kontrolē, tai skaitā 2015.gada 21.augustā, kad plkst.9.05 Staicelē, pie iebraukšanas pilsētas teritorijā no Ainažu puses, Valsts

policijas ekipāža apturēja pieteicējai piederošo transportlīdzekli *(lietas 35., 39., 73. – 77.lapa)*.

Tādējādi Valsts policijas amatpersonas pamatoti un atbilstoši savai kompetencei apturēja pieteicējas transportlīdzekli, veica tās kravas kontroli un, konstatējot, ka kravā ir svaiga cūkgaļa, bet dienesta atļaujas tās pārvietošanai pa Alojas novada Staiceles pilsētas un pagasta teritoriju nav, pamatoti sazinājās ar dienesta darbinieku un informēja par apturēto svaigās cūkgaļas kravu. Tāpat Valsts policijas amatpersonas arī pamatoti, saņemot dienesta darbinieka norādījumu par kravas aizturēšanu, jo ar to radušās problēmas, nodrošināja, ka pieteicējas transportlīdzeklis neturpina ceļu līdz brīdim, kad tajā vestās svaigās cūkgaļas pārbaudi veiks dienesta amatpersona *(lietas 30.lapa)*. Šāda secinājuma pamatā ir jau iepriekš sprieduma 6.punktā norādītais apstāklis, ka kompetentā iestāde, kas Latvijas Republikā nodrošina dzīvnieku infekcijas slimību apkarošanu, ir dienests, savukārt Valsts policijas darbinieki šajā jomā ir iesaistīti tikai un vienīgi, lai dienesta amatpersonas varētu realizēt savu kompetenci. Tādēļ, saņemot dienesta darbinieka norādījumu par kravas aizturēšanu, Valsts policijas darbinieki nebija tiesīgi rīkoties citādi.

Savukārt dienesta darbinieka minētās problēmas bija apstāklī, ka pieteicējas transportlīdzeklī vestās gaļas izcelsme bija pieteicējas kautuve, kura atrodas /adrese B/, kas atbilstoši noteikumu Nr.83 3.pielikumam ir Āfrikas cūku mēra III riska zona, no kuras svaigu cūkgaļu pārvietot var tikai izņēmuma gadījumā, kuru atbilstoši savai komeptencei konstatē dienests. Konkrētā gadījumā tā arī noticis, proti, 2015.gada 21.augustā plkst.11.20 pieteicējas transportlīdzekļa apturēšanas vietā ieradās dienesta valsts pārtikas inspektore, kura veica kravas un tās izcelsmes pārbaudi. Pārbaudes laikā minētā inspektore konstatējusi noteikumu Nr.83 71.^{21} punktā noteikto izņēmumu no aizlieguma pārvietot svaigo cūkgaļu no III riska zonas un izsniegusi pieteicējai atļauju Nr.ACM-80-15-00001, lai nodrošinātu cūkgaļas izsekojamību un to, ka atkārtotas pārbaudes laikā dienesta amatpersonai vairs nebūtu jāveic atkārtota pārbaude *(lietas 50. un 51.lapa)*.

[10] Attiecībā par pieteicējas apsvērumiem, ka Valsts policijas amatpersonas nav sniegušas saprotamu skaidrojumu savām darbībām, apturot pieteicējas transportlīdzekli un aizturot to līdz dienesta amatpersonas ierašanās brīdim, kā arī to, ka pieteicējas transportlīdzekļa aizturēšanas rezultātā svaigā cūkgaļa piegādāta 2,5 stundas vēlāk, tiesa norāda sokojošo.

No Valsts policijas amatpersonas, kura 2015.gada 21.augustā plkst.9.05 apturēja pieteicējas transportlīdzekli, ziņojuma konstatējams, ka pēc transportlīdzekļa apturēšanas vadītājam izskaidrots, ka viņš iebraucis Āfrikas cūku mēra karantīnas zonā, bet kravas dokumentos nav šajā zonā nepieciešamās dienesta atļaujas svaigas cūkgaļas pārvietošanai. Savukārt vēlākā dienesta valsts pārtikas inspektores veiktā kravas un tās izcelsmes pārbaude, kā arī pieteicējai izsniegtā atļauja tikai apstiprināja un papildināja iepriekš sniegto skaidrojumu. Tādējādi tiesas ieskatā pieteicējas transportlīdzekļa vadītājam bija sniegts pietiekams skaidrojums iemeslam, kādēļ transportlīdzeklis līdz dienesta amatpersonas ierašanās brīdim nedrīkst turpināt ceļu, līdz ar to arī pieteicējai tam bija jābūt saprotamam.

Turklāt pieteicējas pamatdarbība ir cūkgaļas ražošana, līdz ar to tai bija jāseko līdzi gan aktuālai informācijai par Āfrikas cūku mēra izplatību, gan arī par tiesību normās noteiktajām prasībām tā apkarošanā. Līdz ar to pašai pieteicējai bija jāzin noteikumos Nr.83 noteiktās prasības, tai skaitā arī šo noteikumu 71.^{9} 3.punktā noteikto aizliegumu pārvietot svaigu cūkgaļu, cūkgaļas izstrādājumus, cūkgaļas produktus vai cūkgaļu saturošus produktus no III riska zonas (3.pielikums), un dienestā jānoskaidro nepieciešamās darbības, kas tai jāveic, lai konstatētu noteikumu Nr.83 71.^{21} punktā noteikto izņēmumu un pieteicēja no III riska zonas varētu izvest svaigu cūkgaļu. Savukārt no lietas materiāliem secināms, ka, savlaicīgi saņemot dienesta atļauju, svaigās cūkgaļas piegāde nepaildzinātos.

[11] Ievērojot visu iepriekš minēto, tiesa Valsts policijas faktisko rīcību, 2015.gada 21.augustā laika posmā no plkst.9.05 līdz 11.20 aizturot pieteicējai piederošu transportlīdzekli, atzīst par pamatotu un tiesību normām atbilstošu (tiesisku), bet pieteicējas pieteikumu pilnībā noraida.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. – 251.pantu, 289. – 291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt sabiedrības ar ierobežotu atbildību /Nosaukums A/ pieteikumu par Valsts policijas faktiskās rīcības, 2015.gada 21.augustā laika posmā no plkst.9.05 līdz 11.20 aizturot pieteicējai piederošu transportlīdzekli, atzīšanu par prettiesisku.

Tiesas spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu namā.

Spriedums sastādīts 2016.gada 31.martā.

Tiesnesis G.Ploriņš